

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Historische binnenplaatsen overkappen

In Nederland komt het overkappen van een historische binnenplaats veel voor. Hoe meer een binnenplaats als een volwaardig vertrek onderdeel van de binnenruimte wordt, hoe groter de gevolgen voor het gebouw zijn. Deze gids geeft aan hoe er verantwoord met een binnenplaats kan worden omgegaan.

GIDS CULTUURHISTORIE 22 | 2012

De binnenplaats van de Kloosterkazerne in Breda in 1908

De binnenplaats van 's Lands Zee-magazijn uit 1656 in Amsterdam is in 2011 overkapt. In het gebouw is tegenwoordig het Scheepvaartmuseum gevestigd

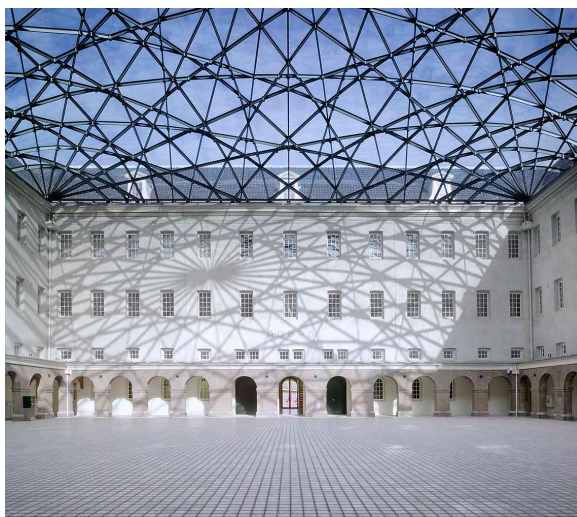

FOTO SCHEEPVAARTMUSEUM

Aangezien elk gebouw voor zijn omgeving een andere betekenis kan hebben, geldt dat ook voor zijn binnenplaats. Daarom is het van belang om voor iedere situatie afzonderlijk de monumentale waarde van die open ruimte te bepalen. Door middel van deze gids geeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed inzicht in de waarde van de binnenplaats en in de manier waarop daar verantwoord mee kan worden omgegaan.

HISTORISCHE ONTWIKKELING

Binnenplaatsen zijn er van klein tot groot. Hun primaire functie is het in het gebouw binnen laten stromen van licht en lucht. Bovendien werden binnenplaatsen veelal gebruikt voor activiteiten die niet binnenshuis konden plaatsvinden. Er valt een tweedeling te maken tussen gegroeide en ontworpen binnenplaatsen.

INLEIDING

Een binnenplaats is een gedeelte van een gebouw dat onoverdekt is. De open ruimte is ingesloten tussen muren, veelal bestraat, en licht en lucht hebben er vrij spel. Het type gebouw is hierbij niet van belang. Het gaat om de onbebouwde ruimte binnen de plattegrond van een gebouw. Dat kan de ruimte tussen voor- en achterhuis van een woning zijn, of het binnenhof van een kantoorgebouw of museum, of de appelplaats van een kazerne, of de handelsplaats van een beurs, of de pandhof van een klooster, noem maar op.

Vooral bij herbestemmingen, maar ook bij uitbreidingen biedt het overkappen van een historische binnenplaats mogelijkheden voor het onderbrengen van nieuwe functies. Door een binnenplaats te transformeren tot een verlengstuk van het interieur kan er extra vloeroppervlak gecreëerd worden. De kwaliteit van de gekozen oplossingen is zeer divers.

Gegroeide binnenplaatsen

De eerste groep is ontstaan als gevolg van opeenvolgende uitbreidingen van een gebouw. Hierdoor bleef er een ingeklemde restructuur over, die voor licht en lucht werd uitgespaard. Door de geleidelijke groei van het gebouw is de vorm van de binnenplaats meestal onregelmatig. De ruimte wordt doorgaans omsloten door bouwvolumes uit diverse bouwperiodes, die in hoogte, formaat en afwerking heel verschillend zijn.

Binnenplaatsen in huizen Historisch gegroeide binnenplaatsen houden veelal verband met de ontwikkeling van het woonhuis. De binnenplaatsen van huizen lijken niet heel bijzonder, maar ze zijn zeker van betekenis voor de ontwikkeling van het gebouw. In de meeste historische steden konden de woningen niet onbepaald worden uitgebreid en vernieuwd. Oude kavelstructuren, eigendomsverhoudingen, rechten en keuren zorgden ervoor dat veel woningen vanuit

De binnenplaats van het middel-eeuwse stadhuis van Bergen op Zoom is ontstaan toen er drie panden werden samengevoegd. Hier de situatie in de jaren dertig van de twintigste eeuw

de bestaande situatie vaak schoksgewijs werden uitgebreid. Al naar gelang de mogelijkheden vond dat naar achteren, naar boven of zijwaarts plaats. De voorkant was veelal geen optie voor uitbreiding, omdat die meestal direct aan de openbare weg stond. Ook door gebrek aan geld om op een grotere stadskavel in één keer nieuwbouw te realiseren, gebruikte men vaak de bestaande bebouwing om een woning te vergroten en de plattegrond te moderniseren.

Binnenplaats tussen voor- en achterhuis Tijdens de zestiende eeuw kon een uitbreiding op de eigen kavel nog volstaan. Het hoofdhuis, vaak nog in hout uitgevoerd, werd dan met een binnenhaard uitgebreid. Bij deze keuken met stookplaats werden ook de slaap- en woonvertrekken gevoegd. De binnenhaard werd in de loop der tijd belangrijker dan het voorhuis en werd door uitbreiding en verhoging meestal ook groter dan het voorhuis.

Verdere uitbreiding volgde in de vorm van een achterhuis, dat meestal met een binnenplaats van de achterzijde van de binnenhaard werd gescheiden. Het uitsparen van een binnenplaats was vaak ook nodig omdat achter het pand zich dikwijls een regenbak en secreten met hun afvoeren en beerputten bevonden. Die kwamen dan op de binnenplaats te liggen, wat zo zijn voordelen had.

In Nederland ontwikkelde het grotere huis zich in de zeventiende eeuw tot dit standaardmodel. Langgerekte percelen werden opgedeeld in een voorhuis, een binnenplaats en een achterhuis. De binnenplaats diende er met name voor om zonlicht in het voor- en achterhuis te laten vallen. In de achttiende eeuw bleef dit de gebruikelijke opzet. In de negentiende eeuw werd deze indeling weer losgelaten.

Binnenplaats naast het oorspronkelijke huis Toen na het verstenen van de houten woningen de in de keuren voorgeschreven brandgangen kwamen te vervallen, bood dit mogelijkheden om ook enigszins naar de zijkant uit te breiden. Soms gebeurde dit met behoud van een onderdoorgang naar het achtererf. Zo kwamen de stadspanden steeds meer tegen elkaar te staan.

De volgende stap voor uitbreiding was dan ook het pand van de buurman aankopen. De bouwstructuur die hieruit voortkwam, wordt vaak 'huis-met-zijkamer' genoemd. Een van de voordeuren werd weggehaald. Als het huis van de buurman minder diep was, kon de binnenplaats van het oorspronkelijke huis worden dichtgezet voor een tussenkamer of monumentale trappartij. Dit soort panden kreeg dan een L-vormige plattegrond, waardoor het huis veelal nog goed van daglicht kon worden voorzien.

Een vaak voorkomende volgende uitbreiding was om ook het achterhuis zijwaarts uit te breiden. Met deze stap was het maken van een lichte of binnenplaats onmisbaar om nog voldoende licht en lucht in de sterk verbrede en verdiepte woning te krijgen. Als de naburige woning al naar achteren was uitgebreid, moest het oorspronkelijke huis vaak ook met uitsparing van een lichte naar achteren uitbreiden om zo nog voldoende daglicht in de woning te krijgen.

Binnenplaats achter het buurhuis Ook een uitbreiding op een aangekocht achtererf van de burens komt regelmatig voor, voor een keuken bijvoorbeeld. Om de burens nog van daglicht te voorzien was enige afstand tot hun achtergevel in de vorm van een binnenplaats noodzakelijk. Er zijn nog vele andere varianten te benoemen van deze ontwikkeling. Door het samenvoegen van kavels zien we ook de hoofdtoegang van het woonhuis verschuiven. Bij veel zestiende en vroegzeventiende-eeuwse panden lag de voordeur in het midden, met daarachter de werkruijme of centrale woonhal. Later verschuift de toegang naar de zijkant, met daarachter een naar de achterkant doorlopende gang, waarlangs de vertrekken werden ontsloten. Een binnenplaats zorgde nog voor enig daglicht in deze lange gangen. De keuken grensde uit praktische overwegingen aan een buitenruimte, vaak de binnenplaats. Ook de monumentale

Binnenplaatsen van huizen zijn meestal ontstaan door opeenvolgende uitbreidingen

De ingeklemde restruimte achter huizen is uitgespaard om licht en lucht in huis te laten stromen

De binnenplaats van het Pesthuis in Leiden uit 1661 maakt onderdeel uit van het ontwerp van het gebouw

trap van de welgestelde huizen bevond zich vaak aansluitend aan de binnenplaats om die zo van daglicht te voorzien. Zo konden bezoekers de rijkdom ervan goed tot zich door laten dringen.

Hoofdstructuur herkenbaar houden De binnenplaats is dan ook een belangrijk element in de hoofdstructuur van een historisch huis. De verschillende bouwfases van het laat-zeventiende-, zeventiende- en achttiende-eeuwse huis laten zich vaak goed aan de hand van de binnenplaatsen aflezen. Een van de uitgangspunten bij wijzigingen van een monument is de hoofdstructuur van het pand, dus inclusief de binnenplaats, herkenbaar houden.

Ontworpen binnenplaatsen

Naast de gegroeide binnenplaats kent de geschiedenis de ontworpen binnenplaats. Deze tweede groep binnenplaatsen vertegenwoordigt een bewust ontworpen ruimtelijke kwaliteit. Dit type binnenplaats maakt onderdeel uit van het ontwerp van het gebouw. Vroege voorbeelden hiervan zijn de pandhoven, gevormd door zuilengangen rondom een rechthoekige plaats. Denk hierbij aan de middeleeuwse kloostergang van de Sint Servaas en de Onze Lieve Vrouwekerk in Maastricht of van de Dom en de Mariakerk in Utrecht. Deze open ruimten dienden behalve als meditatieve plek regelmatig ook als begraafplaats en als wasplaats. Vaak stond er een puthuis of fontein. Een ontworpen open structuur is eveneens terug te vinden bij beursgebouwen, waarin van oudsher in de openlucht handel werd gedreven, en bij militaire gebouwen.

Vanaf het midden van de negentiende eeuw werd de bouwopgave grootschaliger en werd het gebruikelijk om publieke en overheidsgebouwen rondom een of meerdere binnenplaatsen op te zetten. Een greep uit de vele voorbeelden: het Ministerie van Justitie in Den Haag uit 1883, het Rijksmuseum in Amsterdam uit 1885, het Raadhuis van Hilver-

sum uit 1931 en Museum Boymans Van Beuningen in Rotterdam uit 1935.

Karakteristiek voor ontworpen binnenplaatsen is dat deze veelal zijn opgebouwd uit vier gelijke gevels van gelijke hoogte en indeling. Een ontworpen binnenplaats is gebouwd vanuit één concept en doet volwaardig mee in de architectuur van het pand. Dit type binnenplaats kent meestal forse afmetingen vanwege de hoofdfunctie om licht binnen te laten vallen. Denk aan kantoorgebouwen en musea. Een andere reden voor de forse afmetingen is de hoofdactiviteit waarvoor de binnenplaats bedoeld was. Op de appelplaats van een kazerne bijvoorbeeld moest een grote groep soldaten verzameld kunnen worden.

Een historische overkapping

Het overkappen van binnenplaatsen is niet alleen van deze tijd. Uit de zeventiende eeuw is al een voorbeeld bekend van de Boterwaag in Leiden. Kort na de voltooiing in 1659 besloot men de binnenplaats te overdekken om de marktkooplieden en hun waar beschutting te bieden tegen weer en wind. De architect van de Boterwaag, Pieter Post, tekende ook voor de overkapping.

In de loop van de negentiende eeuw zorgde de introductie van nieuwe materialen en technieken voor lichtere constructies en grotere overspanningen. Het werd eenvoudiger om binnenplaatsen te overdekken. Zo kreeg de binnenplaats van Kasteel Neubourg in Gulpen rond 1850 een glazen overkapping van de hand van de Brusselse architect Evrard. En toen Kasteel De Haar tegen 1900 herrees uit zijn ruïne kreeg de middeleeuwse binnenplaats een overkapping met ijzeren geklonken spanten. Deze 'hall' vormt nu het hart van het kasteel.

Beursgebouwen, waar de handel veelal in de openlucht werd bedreven, maakten dankbaar gebruik van deze nieuwe mogelijkheden tot overkapping. In 1867 werd de binnenplaats van de Beurs van Rotterdam overkapt en in

De binnenplaats van de Korenbeurs van Schiedam uit 1792 kreeg al in 1872 een overkapping

1872 volgde de Korenbeurs van Schiedam. Voor de beurs in Amsterdam, gebouwd in 1845 naar ontwerp van Jan David Zocher, werd ook een plan voor een ijzeren overkapping gemaakt. Dit plan werd echter nooit uitgevoerd.

CULTUURHISTORISCH BELANG

De betekenis van de binnenplaats als open ruimte binnen een gebouw of gebouwencomplex hangt af van het gebouwtype en de mate van toegankelijkheid. Bij het identificeren van de binnenplaats en het bepalen van de waarde ervan komen zowel de cultuur-, architectuur- en bouwhistorische aspecten, als de bouwkundige en stedenbouwkundige aspecten aan bod.

De pomp op de binnenplaats van het Kasteel van Breda in 1900

Het benoemen van de kenmerkende elementen van de architectuur en typologie speelt hierbij een belangrijke rol. Dat geldt ook voor het in kaart brengen van de afwerking van de buitengevels van de binnenplaats, inclusief gevelankers, goten, regenpijpen, kozijnen, ramen en deuren. Ook de bestrating is van belang, net als onderdelen van de inrichting van de binnenplaats, hoe het licht binnenvalt en hoe de openlucht wordt ervaren. De herkenbaarheid van de binnenplaats als buitenruimte wordt in sterke mate bepaald door de bestrating en de gevelafwerking als buitengevels.

Vragen

Denk bij het benoemen van de karakteristieken van een binnenplaats dus aan de volgende zaken:

- De architectuur en typologie: welk type gebouw is het? Is de binnenplaats kenmerkend voor het gebouw?
- De bouwhistorische waarde: wanneer is het pand gebouwd? Door wie is het ontworpen? Zijn er bouwsporen aanwezig die verwijzen naar eerdere fasen?
- De cultuurhistorische waarde: hoe authentiek is de binnenplaats? Hoe gaaf? Hoe zeldzaam?
- De stedenbouwkundige waarde: hoe functioneert de binnenplaats op kleine schaal, binnen het gebouw? En op grote schaal, binnen een straat, wijk, dorp of stad?
- De archeologische waarde: wat geeft de Archeologische Monumentenkaart aan?
- De functionele betekenis: wat was de oorspronkelijke functie? Eventueel: wat zijn de latere functies?
- De afwerking van de buitenruimte: wat is de historische waarde van de bestrating, van de gevels met gevelankers, van de goten en regenpijpen?
- De inrichting van de buitenruimte: hoe authentiek zijn de waterpomp, het hek enzovoorts?
- De beleving van de buitenruimte: hoe is de toetreding van het licht? Hoe is de ruimtewerking? Hoe wordt de openlucht ervaren?

De stedenbouwkundige waarde

Een binnenplaats maakt op een groter schaalniveau deel uit van het stedelijke weefsel, dat bestaat uit bebouwde en open ruimten. Denk bij de open ruimten aan pleinen, straten, stegen, binnenplaatsen en tuinen. In het gebruik zijn deze open ruimten openbaar of semiopenbaar of privé. Tot de openbare ruimte kunnen ook de voor publiek toegankelijke ruimten van gebouwen worden gerekend. Zo tekende in de achttiende eeuw de cartograaf Giovan Battista Nolli een kaart van Rome waarop hij niet alleen de openbare straten en pleinen weergaf, maar ook alle ruimten van gebouwen die publiek toegankelijk waren. Veel van die ruimten betreffen binnenplaatsen, binnenhoven, galerijen, doorgangen en andersoortige buitenruimten. Met deze analyse gaf hij een realistisch beeld van hoe een stad of dorp in elkaar steekt en functioneert. Door het overkappen en afsluiten van dergelijke ruimten, waarmee veelal een privater gebruik wordt voorgestaan, worden ze onttrokken aan het stedelijke weefsel. Een voorbeeld daarvan is het voorhof van de Lakenhal in Leiden. Door de overkapping van deze aan de openbare weg

De binnenplaats van het Raadhuis van Hilversum is voor publiek toegankelijk

De overkapte binnenplaats van het Provinciehuis in Groningen

grenzende buitenruimte maakt deze niet langer deel uit van het openbare straatbeeld. Aan de andere kant heeft het toegankelijk maken van een binnenplaats, zoals is gebeurd bij het Ministerie van Financiën, een nieuwe dynamiek tot gevolg. De binnenplaats wordt als rustige oase in de stad opengesteld, waarbij er nieuwe looproutes worden gecreëerd.

Van belang is om bij herinrichting of hergebruik van binnenplaatsen ook de ruimtelijke component mee te wegen en zich bewust te zijn van de gevolgen voor de beleving van het stads- of dorpsbeeld.

BEOORDELING

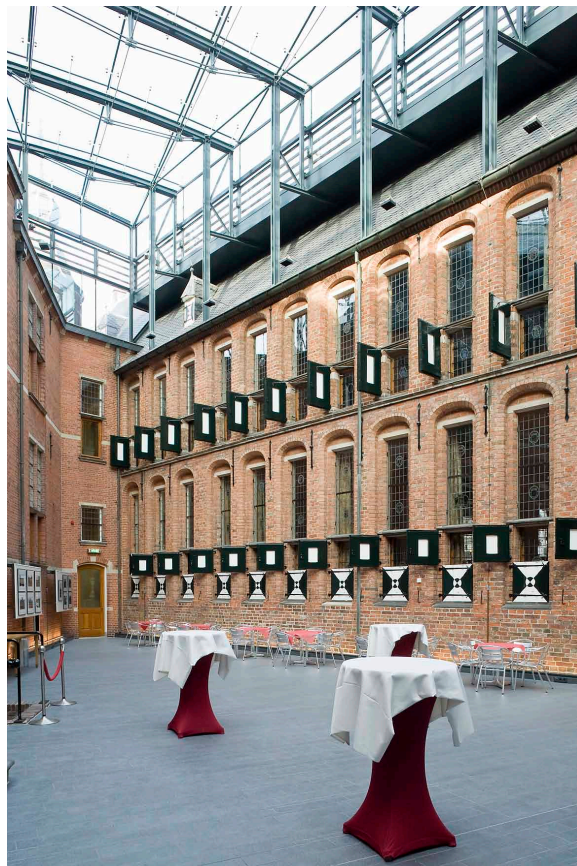
Het overkappen van een binnenplaats is altijd een ingrijpende wijziging van een monument. Er zal in veel gevallen sprake zijn van een spanningsveld tussen veranderend gebruik en de cultuurhistorische waarde. De voor het monument specifieke waarde hoort vooraf in kaart gebracht te worden. Daarnaast dient de noodzaak van de ingreep duidelijk te zijn.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed adviseert om in een vroeg stadium, al bij het formuleren van wat de precieze functie van de binnenplaats zal zijn als deze straks overkapt is, na te gaan welke eisen, voorwaarden en condities daaraan verbonden zullen zijn en wat dit betekent voor het in stand houden van de monumentale waarde. In een aantal situaties kan de conclusie zijn dat een overkapping onwenselijk is.

In de praktijk is gebleken dat een binnenplaats bij een overkapping zijn karakteristieken het beste behoudt als er een semipermanente functie aan wordt gegeven waaraan geen hoge klimaateisen en functionele eisen worden gesteld. Een goed voorbeeld daarvan is de overkapte binnenplaats van de rechtenfaculteit in Leiden, die als verkeersruimte wordt gebruikt met behoud van de originele bestrating en gevelafwerking.

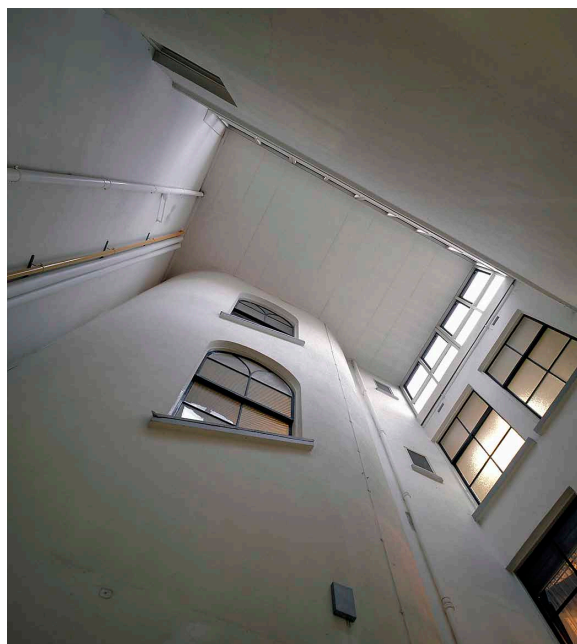
Het ontwerp van de overkapping

In een rijksmonument hoort de overkapping zodanig te worden ontworpen dat de oorspronkelijke belevingswaarde

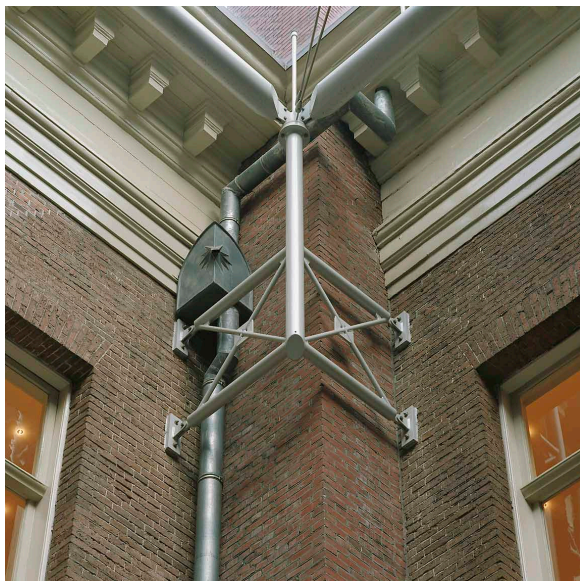

van de binnenplaats als buitenruimte herkenbaar blijft. Van belang zijn de beleving van de openlucht, de ruimtebeleving en de relatie met de openbare ruimte. Ook de mate waarin wordt ingegrepen vormt een afweging. Worden bijvoorbeeld alle ramen op de nieuwe binnenplaats verwijderd? Worden alle borstweringen van de ramen weggezaagd ten behoeve van doorgangen? Of wordt er met deze zaken terughoudend omgegaan? En op welk niveau wordt de nieuwe overkapping geplaatst?

De overkapte binnenplaats van Huis Nolet in Schiedam

De overkapping bevestigen aan het gebouw zelf veroorzaakt daar een extra belasting op

Vragen

Van belang bij het beoordelen van een plan om een monumentale binnenplaats te overkappen zijn de antwoorden op de volgende vragen:

- Is de monumentale waarde duidelijk geformuleerd?
- Wat is de noodzaak voor de overkapping?
- Is de binnenplaats nog als zodanig herkenbaar en blijft deze herkenbaar?
- Is de geschiedenis van de ontwikkeling van de binnenplaats nog afleesbaar en blijft deze afleesbaar?
- Blijven de karakteristieken van de binnenplaats als buitenruimte behouden, zoals de bestrating en de afwerking van de gevel?
- Wat zijn de gevolgen voor de inwendige structuur en het gebruik van het monument? Gaan er bijvoorbeeld borstweringen onder de ramen aan de binnenplaats doorgebroken worden?
- Wordt de beleving van het monument ondergeschikt aan die van de toevoeging?
- Wat zijn de bouwkundige gevolgen?
- Wat zijn de bouwfysische gevolgen?
- Wat zijn de akoestische gevolgen?
- Wat zijn de constructieve gevolgen?
- Wat zijn de gevolgen voor de archeologische resten in de ondergrond?
- Is de aanpassing omkeerbaar?

BOUWKUNDIGE GEVOLGEN

Het overkappen van een binnenplaats heeft specifieke bouwkundige en bouwfysische kanten. Kennis van deze aspecten is al nodig in het stadium van de afweging om een binnenplaats al dan niet te overkappen. Deze factoren kunnen immers gevolgen hebben voor zowel de fysieke toestand als de beleving van het monument.

Als er een weloverwogen keuze is gemaakt om een binnenplaats te overkappen is het van belang om de volgende aspecten er van het begin af aan bij te betrekken. Zo kan er tot een zorgvuldig ontwerp van de overkapte binnenplaats gekomen worden. De te onderzoeken bouwkundige facto-

ren zijn onder te verdelen in bouwtechnische en bouwfysische aspecten, en aspecten die de brandveiligheid betreffen.

Bouwtechnische aspecten

Het overkappen van een historische binnenplaats kent de volgende bouwtechnische aspecten.

Constructie Een overkapping die gedragen wordt door het gebouw zelf veroorzaakt extra verticale en horizontale belasting op de kap, gevels en funderingen van de bouwdelen rond de buitenruimte. Dat geldt zeker wanneer de overkapping een grote ruimte overspant. Een overkapping op een zelfstandige draagconstructie met een eigen fundering op de binnenplaats is een oplossing die gewoonlijk de minst fysieke ingreep in het monument vereist. Bij graafwerkzaamheden zal geoordeeld moeten worden over het verlies van de eventuele archeologische waarde. In geval van een wettelijk beschermd archeologisch monument is hiervoor een aparte vergunning vereist.

Aansluitingen Het buitensluiten van weersinvloeden is meestal het doel van een overkapping. Het vergt echter specifieke oplossingen om de overkapping wind- en waterdicht aan te laten sluiten op de gevels. Voor het monument is het belangrijk dat dit zowel in technisch als in esthetisch opzicht zorgvuldig gebeurt, waarbij de aantasting van het monument minimaal blijft en de beleving van het monument maximaal blijft.

Alleen al om een glazen kap schoon te houden moet deze goed bereikbaar blijven

De afvoer van regenwater Een belangrijk aandachtspunt is de afvoer van regenwater. Door de overkapping worden vaak meerdere kappen samengevoegd. Het gezamenlijke dakoppervlak wordt daardoor vergroot, terwijl er goten en afvoeren komen te vervallen of onder de overkapping buiten functie geraken. Een goede manier om regenwater in de nieuwe situatie af te voeren is dan ook van essentieel belang om wateroverlast en daarmee vochtschade aan het historische gebouw te voorkomen.

Onderhoud Een maar al te vaak vergeten probleem bij een glazen overkapping is de vervuiling ervan door stof, regen, zand, vegetatie en uitwerpselen. Dit heeft invloed op de visuele kwaliteit van de ingreep die is gedaan in het monument, maar heeft ook invloed op de verblijfskwaliteit van het gebouw. Een goede bereikbaarheid van de kap is daarom essentieel. Ga altijd na welke extra ingrepen dit in het monument vergt.

Installaties Een overkapte buitenruimte vraagt om voorzieningen voor kunstlicht, elektra en computers. Het ondoordacht aanbrengen van installaties kan niet alleen ontsierende gevolgen hebben voor het monument, maar ook fysieke gevolgen. Een gedetailleerd installatieplan geeft inzicht in de gevolgen en hoort daarom altijd deel uit te maken van een aanvraag van een vergunning.

Bouwfysische aspecten

De klimatologische en akoestische omgeving van een binnenplaats zal drastisch veranderen wanneer men van een buitenruimte een binnenruimte maakt. Deze verandering vraagt om specifieke voorzieningen, die weer gevolgen hebben voor het monument.

Een overkapping die alleen dient om de gebruiker of bezoeker van het gebouw uit de regen te houden en waaraan

geen aanvullende comforteisen worden gesteld, is bouwfysisch minder gecompliceerd. Een dergelijke overkapping heeft daarom ook minder gevolgen voor het monument, zoals de vorming van condens en de groei van algen.

Aspecten van brandveiligheid

Omdat een binnenplaats meerdere bouwdelen verbindt, heeft het overkappen ervan gevolgen voor de brandveiligheid van het gehele gebouw. Brand en rook kunnen zich via het nieuw gevormde vertrek immers gemakkelijk uitbreiden over meerdere delen en lagen van het gebouw. Vaak worden bij het overkappen maatregelen geëist om vensters en deuren in de aan de binnenplaats grenzende gevels brand- en rookwerend te maken. Deze voorzieningen passen meestal niet bij het karakter van de voormalige buitengevels. De eisen worden zwaarder naarmate de vuurbelasting in een dergelijke ruimte hoger wordt. De vuurbelasting wordt hoger als er zich een grotere hoeveelheid brandbaar materiaal in de ruimte bevindt. Omdat een overkapte binnenplaats vaak ook als verkeersruimte dient en daardoor deel uitmaakt van een vluchtwegcircuit, vraagt ook dat aspect om nadere maatregelen.

OMGEVINGSVERGUNNING EN SUBSIDIE

Bij het overkappen van een rijksmonumentale binnenplaats is er sprake van een ingrijpende wijziging van het monument. Voor het wijzigen van een beschermd monument is een omgevingsvergunning vereist, te verlenen door het bevoegd gezag, meestal de gemeente. Bij ingrijpende wijzigingen vraagt het bevoegd gezag de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om advies.

Het plaatsen van een overkapping wordt niet aangemerkt als subsidiabele werkzaamheid in het kader van het *Besluit rijkssubsidieering instandhouding monumenten 2011*.

INFORMATIE EN ADVIES

Wilt u meer weten of advies over dit onderwerp, neem dan contact op met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: InfoDesk, 033 – 421 7 456, info@cultureelerfgoed.nl.

ANDERE GIDSEN

Deze en andere gidsen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed kunt u vinden op www.cultureelerfgoed.nl.

- Voegwerk
- Instandhouding van historische houten vensters
- Het conserveren en repareren van historische houten vensters en deurpartijen
- Stalen ramen en deuren
- Het pannendak
- Overlast door duiven
- Algen, mossen en korstmossen

Gids Cultuurhistorie 22 februari 2012

Eindredactie Dirk Snoodijk

Redactieraad Ruben Abeling, Taco Hermans,

Mariël Kok, Cor van Kooten en Marieke Kuipers

Tekst Dorothée Koper-Mosterd, Jon van Rooijen en Danielle Takens

Afbeeldingen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, tenzij anders vermeld

Vormgeving ontwerperjanhaandrikman, Doornenburg

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

ISSN 2210-4674

Gratis abonnement op het Tijdschrift van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: info@cultureelerfgoed.nl of 033 – 421 7 456. De InfoDesk is er ook voor adreswijzigingen, bestellingen van meerdere exemplaren en al uw vakinhoudelijke vragen.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG Amersfoort

Postbus 1600 | 3800 BP Amersfoort

033 – 421 7 421 | fax 033 – 421 7 799

info@cultureelerfgoed.nl

www.cultureelerfgoed.nl (met routebeschrijving)

Archief, bibliotheek en collecties

Open ma t/m vr 9-17 uur

bibliotheek@cultureelerfgoed.nl

Vestiging Lelystad

Oostvaardersdijk 01-04 | 8244 PA Lelystad
0320 – 269 700

Vestiging Amsterdam

Hobbemastraat 22 | 1071 ZC Amsterdam
033 – 421 7 421

Vestiging Rijswijk

Visseringlaan 3 | 2288 ER Rijswijk
070 – 307 3 800

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed staat voor de bescherming van het roerende en onroerende erfgoed van nationaal belang. Met specialistische kennis stimuleert de dienst een goede zorg voor archeologie, monumenten, cultuurlandschap, beeldende kunst en kunstnijverheid.

Een bezoek aan de Rijksdienst in Amersfoort valt wellicht te combineren met een bezoek aan Kunsthal Kade verderop in hetzelfde gebouw. Zie voor de actuele tentoonstellingen www.kunsthalkade.nl.